

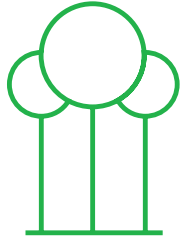
Zicht^{op} Zoniën

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Afdeling Bos & Groen

opleidingen bos-, groen- en natuurbeheer vzw

Natuurgroeping
Zoniënwoud vzw
www.ngz.be

lente/zomer 2006

De Koninklijke Schenking

een bezoek
aan het bos
wordt nóg leuker

De vlinder met de gouden vlekjes

De gehakkelde aurelia is een gewiekste nomade. De naam aurelia is een oude, uit het Engels afkomstige naam voor vlindersoorten waarvan de poppen met gouden vlekjes getooid zijn. De toevoeging "gehakkelde" slaat op de puntige en hoekige vorm van de vleugelrand. De witte letter C in de ondervleugel vinden we vooral terug in de anderstalige benamingen zoals papillon-c, comma butterfly, C-falter, det hvide C..

(c) www.ngz.be

Open Plekken in het bos

Open plekken worden gemaakt door het kappen en afvoeren van bomen of door natuurlijke sterfte na te bootsen. Het vellen en laten liggen (simulatie stambreuk), het ringen (simulatie natuurlijk afsterven op stam) en het omduwen (simulatie windworp) worden soms gebruikt. In Zoniën, met zijn talrijke waardevolle en erg zware stammen, is ringen of omtrekken zelden aan de orde. Maar bomen die bij storm of door ziektes afsterven en breken, laten we wel graag ter plaatse. Ze krijgen zelfs een merkteken V ('voorbehouden') of R ('réservé') waardoor ook de houtkopers weten dat ze die bomen, hoewel ze uit economisch oogpunt geen waarde meer hebben, toch erg voorzichtig moeten behandelen en niet mogen beschadigen. De criteria voor duurzaam bosbeheer stellen dat op termijn in elk bosgedeelte minimum 4% dood hout aanwezig moet zijn.

(c) www.ngz.be

Een oude bekende

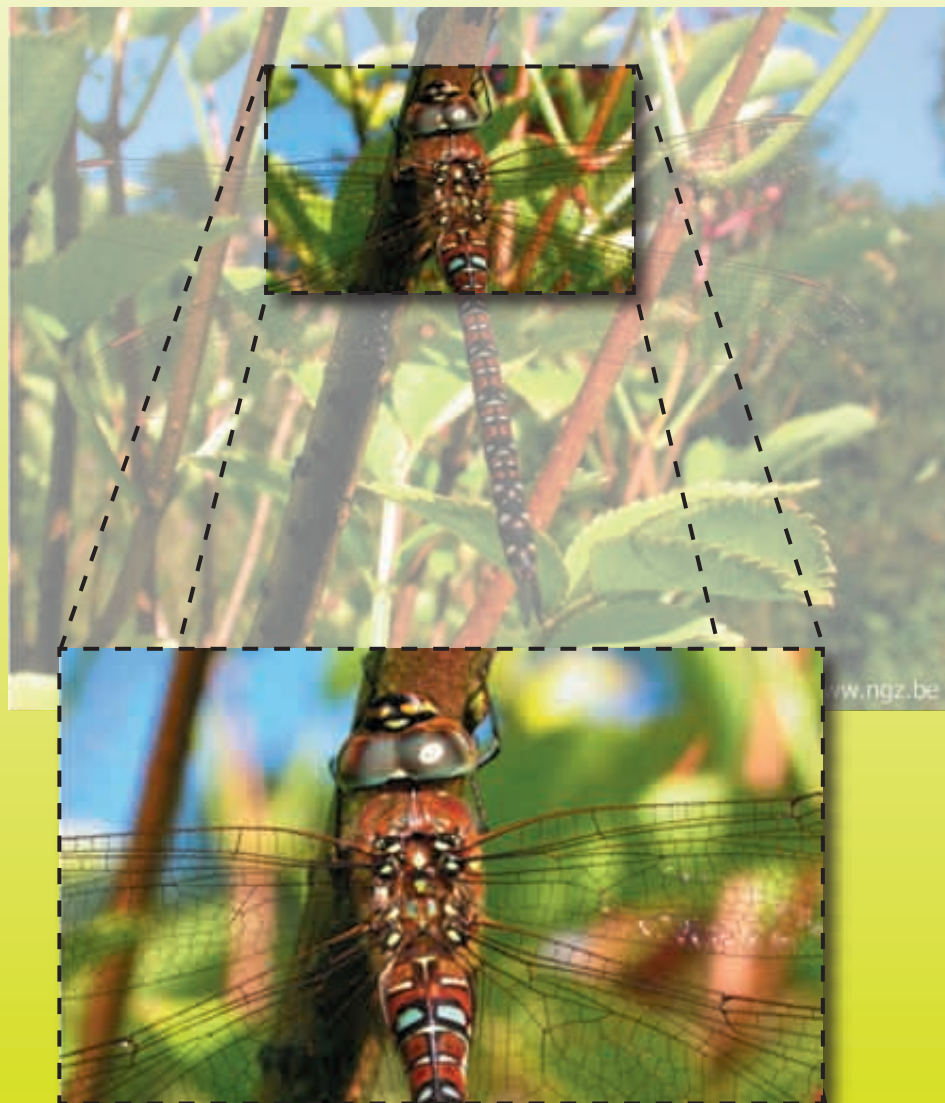
Het groot koolwitje is een bekende verschijning in en rond het bos. Vooral in de omgeving van ruige veldzomen en ruderaal vegetaties kom je hem regelmatig tegen. De rups houdt vooral van planten als herderstasje, pinksterbloem en koolsoorten. Het is bekend dat de aanwezigheid van bepaalde plantensoorten (zoals bv. afrikaantjes) het leggen van eieren op de voedselplant verhindert.

(c) www.ngz.be

Bijt hij of bijt hij niet ?

Nee, de paardenbijter bijt geen paarden... Hij dankt zijn naam aan het feit dat hij vaak jaagt op insecten die zich dicht bij het lichaam van dieren en mensen ophouden, waardoor het lijkt of hij ze bijt. De paardenbijter komt voor in het Zoniënwoud nabij boswachtershuizen.

www.ngz.be

Ook **nachtvlinders** mogen gezien worden. Onder zijn schutkleur toont het rood weeskind (Catocola Nupta) een prachtige **rood-zwarte** tekening

Welkom beste lezer!

Een nieuwe lente, een vernieuwd geluid !

De voorbije winter was geen doodse, stille periode in het Zoniënwoud. De natuur verraste ons opnieuw: de bladeren vielen later dan ooit van de bomen. Ze waren zelfs nog niet allemaal gevallen toen dikke pakken sneeuw het bos onder een wit tapijt bedolven. Veel takken, zelfs volledige bomen, vielen luid krakend naar beneden. Afwisselend hiermee was het dan weer ongewoon warm, zodat zelfs de jonge, pas geplante beuken in januari al groene blaadjes droegen.

De lente belooft alvast een ander geluid: vogels en vlinders vullen straks de lucht, het bos wordt opnieuw veelkleurig en het mooie

weer brengt zeker opnieuw meer rustzoekers in het bos. En ook onze infokrant klinkt "vernieuwd": twee nieuwe partners, het Brussels Instituut voor Milieubeheer en de Koninklijke Schenking, die elk een belangrijk stuk van het Zoniënwoud beheren, sprongen mee op de kar!

Daarmee is de droom om van "Zicht op Zoniën" een infokrant te maken voor het volledige Zoniënwoud intussen heel wat dichterbij gekomen. De bosbeheerders van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het Vlaamse Gewest én de Koninklijke Schenking hebben de handen in elkaar geslagen om samen in deze nieuwsbrief te berichten over wat er in

het grootste stadsbos van ons land beweegt en groeit. Natuurgroepering Zoniënwoud vzw en het opleidingscentrum Inverde vzw te Groenendaal verrichten als voorheen erg veel werk in de redactie en verspreiding van ZoZ en verzekeren bovendien talrijke activiteiten in onze agenda.

Met respect voor ieders taal en cultuur brengen we dan ook alle initiatieven in onze kalender samen. Opnieuw een uitgebreid informatiepakket, nieuwe kansen en mogelijkheden om het bos te verkennen en er optimaal van te genieten. Als bosbeheerders en -liefhebbers ervaren we dagelijks dat de levensrijkdom van ons woud vooreerst een rijke schatkamer aan natuur is, en tegelijk een gezonde en prachtige

omgeving voor sportieve en geestelijke ontspanning. Bovendien blijft ook het Zoniënwoud de bron van een zeer milieuvriendelijke en hoogwaardige grondstof: het hout dat er wordt gekapt. Over elk van die drie functies berichten we u in deze nieuwe lente-editie en tijdens de aangekondigde activiteiten. We hopen u dan

ook te mogen ontmoeten in het bos!

Patrick Huvenne
Houtvester te Groenendaal
Afdeling Bos & Groen

Machteld Gryseels
Directeur "Directie Natuur en Bos", Afdeling Groene Ruimten, Brussels Instituut voor Milieubeheer.

(c) afd. Bos & Groen

Het Zoniënwoud officieel erkend als natuurgebied van Europees belang !

In het kader van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijnen, werden ook in België een groot aantal natuurgebieden voorgesteld als speciale beschermingszone. Reden hiervoor was de aanwezigheid van een aantal habitats en soorten (flora en fauna) van Europees belang voor het natuurbehoud. De Europese Commissie duidde eind 2004 deze gebieden officieel aan. Samen vormen ze het Natura-2000 netwerk, het netwerk van Europese natuurgebieden van uitzonderlijk belang. Ook het Zoniënwoud maakt deel uit van dit netwerk! De belangrijkste toewijzingscriteria omvatten de kenmerkende boshabitats met voorjaarsflora, de natte elzenbossen, en als soortengroep vooral vleermuizen. In het bosbeheer wordt dan ook meer en meer rekening gehouden met deze natuurwaarden van het Zoniënwoud. Deze habitats en soorten genieten van een bijzondere aandacht voor hun bescherming en beheer. Infopanelen in het bos geven u meer uitleg. Er bestaan zowel Vlaamse als Brusselse infofolders over de beschermde soorten en habitats.

Maar het Vlaamse en het Brusselse Gewest hebben niet op de toewijzing van dit bijzonder statuut gewacht om bepaalde boszones de hoofdfunctie natuur toe te kennen. Binnen het Vlaamse Zoniënwoud

zijn reeds sedert 1983 delen van het bos als 'bosreservaat' bewaard. Sindsdien gebeurde er geen enkele ingreep meer. Het is zo het oudste bosreservaat van ons land. Stap voor stap werd die zone, bekend als het 'Kerselaerspleyn' ook uitgebreid en in 1996 kwam er een tweede zone ('Harras') bij. In totaal is intussen 124 ha als bosreservaat aangeduid.

Het Brusselse Zoniënwoud omvat sedert 1992 twee bosreservaten (Rood Klooster en Verdroncken Kinderen) en vijf natuureservaten in bosvalleien (Dry Borren, Rood Klooster, Verdroncken Kinderen, Vuylbeek, Pinnebeek). In deze bos- en natuureservaten is het beheer volledig gericht op de bescherming en het verder ontwikkelen van de biodiversiteit; enkele kwetsbare zones zijn dan ook afgesloten voor het publiek. Het Brusselse beheerplan voor het Zoniënwoud omvat ook de afbakening van een heus "integraal natuureservaat", waar geen enkele beheersingreep meer wordt uitgevoerd, tenzij om veiligheidsredenen.

(c) afd. Bos & Groen

Lentebloeiërs moeten absoluut bloeien voor de **beuk** zijn bladerdek openspreidt. Daarna is er **niet voldoende licht** meer en moeten zij wachten tot de volgende lente

Het Arboretum van Tervuren

In 1903 schonk Koning Leopold II het Kapucijnenbos officieel aan de natie. Deze Koninklijke Schenking had tot doel "nabij de grote steden vrije ruimten te verkrijgen of te bewaren met een natuurlijke versiering en dit in het belang van de esthetica en de gezondheid". Om aan die wens tegemoet te komen, werd al in 1902 een aanvang genomen met de aanleg van het arboretum in het Kapucijnenbos. Het onderliggende economische motief was om uit te zoeken welke boomsoorten een hoge produktiviteit toonden in ons klimaat om de rentabiliteit van de Belgische bossen te verhogen.

Het Arboretum werd ontworpen door Charles Bommer, conservator van de Nationale Plantentuin in Brussel, professor, en lid van de Hoge Bosraad. In tegenstelling tot de meeste arboreta, waar de soorten ingedeeld zijn volgens geslacht en soort, zijn ze in Tervuren bijeengebracht volgens de regio waar ze van nature voorkomen. Daarom wordt hier over een geografisch arboretum gesproken. De oudste bomen zijn nu meer dan 100 jaar oud.

(c) Inverde

Het Geografisch Arboretum van Tervuren heeft een oppervlakte van ongeveer 100 ha en is samengesteld met bomen uit de gematigde klimaatstreek van het noordelijk halfrond. Het bestaat uit twee delen: de Nieuwe Wereld, dat is Canada en de Verenigde Staten; en de Oude Wereld, waarin regio's uit Europa, Azië en Noord-Afrika weergegeven zijn. Een kleine uitzondering is een groepje uit Chili, samengesteld met vooral *Araucaria araucana*, de slangenden.

De toeristische dienst van Tervuren werkte in samenwerking met voormalig houtvester Jozef Zwaenepoel de Arboretumwandeling uit. Gedetailleerde informatie over deze bewegwijzerde wandeling vindt u in de brochure "Vier wandelingen in Tervuren", verkrijgbaar bij de toeristische dienst van Tervuren. Een mooie wandelgids met een honderdtal foto's en uitgebreide informatie over boomsoorten is er ook te koop. Voor meer gespecialiseerde informatie over het Arboretum is er het boek "Geografisch Arboretum van Tervuren" van Liénard, enkel verkrijgbaar bij de boswachters van de Koninklijke Schenking, Eikestraat 102/104, 3080 Tervuren.

(c) Inverde

Infocentrum Zoniënwoud blijft Rood Klooster

Niet alleen de site van Rood Klooster, ook het Brusselse Bosmuseum, het Infocentrum Zoniënwoud, sedert eind de jaren 1980 gevestigd in de zolder van het Kunstencentrum te Rood Klooster, is aan vernieuwing toe. Door de restauratiewerkzaamheden was het sedert januari 2006 noodzakelijk het Bosmuseum in het Rood Klooster voorlopig te sluiten. Ondertussen werkt het BIM aan een nieuw concept inzake informatie over het Zoniënwoud naar een breed publiek toe, en rond de Brusselse natuur in het algemeen. Na de werkzaamheden zal een nieuw onthaalcentrum in de Portierswoning geopend worden. Deze bevindt zich aan de ingang van de site en heeft het voordeel van een betere toegang en zichtbaarheid. Het ICZO blijft evenwel bereikbaar voor wetenschappelijke informatie rond het Zoniënwoud en gespecialiseerde rondleidingen. Het grote publiek kan voor meer algemene informatie terecht bij het Platform Zoniënwoud.

Informatie: Sandrine Godefroid, VUB-APNA, tel. 02/629.34.11 - www.vub.ac.be/APNA/ICZO/iczo.html
Algemene informatie rond het Brusselse Zoniënwoud en activiteiten : www.soignes-zonien.net

Nieuwe partners in Zicht op Zoniën

Dit lentenummer is het resultaat van een uitgebreid Zicht op Zoniën team. Twee nieuwe partners voegden zich bij de redactieraad: De **Koninklijke Schenking** en het **Brussels Instituut voor Milieubeheer**. We stellen ze allebei even kort aan u voor.

Het Kapucijnenbos en het geografisch arboretum maken deel uit van de Koninklijke Schenking. Dat is ook de naam van de instelling die instaat voor het beheer van de gronden, kastelen en andere gebouwen die Koning Leopold II aan België schonk. Het Kapucijnenbos is ongeveer 300 hectare groot en daarvan neemt het Arboretum 100 hectare in. Bij het domein hoort ook een boomkwekerij waarin voornamelijk materiaal voor het arboretum opgekweekt wordt. Twee boswachters staan in voor het toezicht en het bosbeheer, 4 arbeiders zorgen voor de uitvoering van de werken.

Het Brussels Instituut voor Milieubeheer (BIM) is de milieuadministratie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, en aldus verantwoordelijk voor het milieubeleid in de diverse domeinen: lucht, water, afval, geluid, bodem, energie, groene ruimten en natuur.

De Afdeling Groene Ruimten van het BIM is verantwoordelijk voor de gewestelijke, openbare groene ruimten (openbare gewestelijke parken en bossen).

Binnen deze Afdeling is de Directie Natuur en Bos verantwoordelijk voor al wat het beheer van bossen en natuurreservaten aangaat, voor het ecologisch beheer in de andere openbare groene ruimten, en voor de opvolging en het beheer van de flora en fauna. Hier

gebeurt ook de algemene adviesverlening, en de planning van projecten rond groene ruimten en natuur, zoals het groene en blauwe netwerk. In het kleine en verstedelijkte Brusselse Gewest is een dergelijk transversale aanpak van groene ruimten en natuur immers een noodzaak. Het dagelijks beheer van de bossen wordt verzorgd door het Departement Bossen. Het team bestaat uit een bosingenieur, drie administratieve medewerkers, 9 technisch beambten (de boswachters), 8 bostoezichters en 17 bosarbeiders. Dit team is verdeeld in drie brigades: de eerste en tweede brigade zijn verantwoordelijk voor het beheer van het Zoniënwoud, de derde brigade voor de andere Brusselse bossen. In totaal gaat het om zowat 1750 ha Brusselse bossen, waarvan het Zoniënwoud alleen al ongeveer 1650 ha voor zijn rekening neemt, zowat 10 % van de totale Brusselse oppervlakte! Het Zoniënwoud is voor het BIM en zijn Afdeling Groene Ruimten dan ook heel belangrijk, en zonder twijfel Brussels' meest geliefde en mooiste groene ruimte, bos- en natuurgebied !

Voor meer informatie:
BIM- Info-Leefmilieu,
tel.: 02 775 75 75
fax: 02 775 77 21
of www.ibgebim.be

Een **koolmeeskoppel** kan wel 10 eitjes uitbroeden. Om alle **koolmeeskinderen** groot te brengen moeten de ouders maar liefst **600 rupsjes** per dag bijeenzoeken

Activiteitengids

APRIL

Zondag 2 april

Geleide dagwandeling in het Zoniënwood (nl)

10.30 uur – Elsene (Flagey) – Heiligenborre – Bosvoorde (Wiener)

(pick-nick meebrengen)

Organisatie: De Vrienden van het Zoniënwood

Angela Piacenza 02-640 87 01

Zondag 2 april

De eerste vogels beginnen te zingen (nl)

09.30 uur – vijvers van Bosvoorde

Geleide wandeling in het Zoniënwood

Organisatie: De Vrienden van het Zoniënwood

Mario Ninanne – 02-672 88 03

Zondag 9 april

Geleide dagwandeling in het Zoniënwood (fr)

10.30 uur – Kleine Hut (pick-nick meebrengen)

Organisatie: De Vrienden van het Zoniënwood

Daisy Cambron - 02-355 52 86

zondag 9 april :

Geuren en kleuren in de natuur (nl)

14.00 uur – bosmuseum Jan van Ruusbroec – Duboislaan 6 – 1560 Hoeilaart

Geurende wandeltocht door een gekleurd arboretum van Groenendaal en met aandacht voor de toekomst van dit arboretum.

Organisatie: Natuurgroepering Zoniënwood vzw ism

Inverde vzw

Fernand Humbeek – 02-251 53 75

Zondag 23 april

Geleide dagwandeling in het Zoniënwood (fr)

10.30 uur – Tervuren (pick-nick meebrengen)

Organisatie: De Vrienden van het Zoniënwood

Eugène Raes - 02-345 55 85 of 478/78 45 47

Donderdag 27 april

Geleide dagwandeling in het Zoniënwood (fr)

10.30 uur – Overijse – Ottenburg - Overijse (pick-nick meebrengen)

Organisatie: De Vrienden van het Zoniënwood

① Jacques Lievens - 02-687 62 28 of 0472/44 04 94

MEI

Zondag 1 mei

Geleide wandeling waarbij we luisteren naar de vroegste vogels (fr)

06.00 uur – Vijvers van Bosvoorde

Organisatie: De Vrienden van het Zoniënwood

① Mario Ninanne – 02-672 88 03

Zondag 7 mei

Geleide wandeling over het bos in de lente (fr)

06.00 uur en 09.30 uur – Vijvers van Bosvoorde

Organisatie: De Vrienden van het Zoniënwood

① Mario Ninanne – 02-672 88 03

Zondag 7 mei

Zondag van het Museum (nl)

10.30 uur – bosmuseum Jan van Ruusbroec – Duboislaan 6 – 1560 Hoeilaart

Lezing over [de geologie van het Zoniënwood]

Organisatie: Bosmuseum Jan van Ruusbroec

① Veronique De Smedt – 02/658 09 58 of veronique.desmedt@lin.vlaanderen.be

zondag 14 mei :

de IJsevallei met haar zeldzame bloemen (nl)

14.00 uur – bosmuseum Jan van Ruusbroec – Duboislaan 6 – 1560 Hoeilaart

Begeleide wandeltocht doorheen de IJsevallei met aandacht voor haar zeldzame bloemen.

Organisatie: Natuurgroepering Zoniënwood vzw ism Inverde vzw

① Fernand Humbeek – 02-251 53 75

Zondag 14 mei

Geleide dagwandeling in het Zoniënwood (fr)

10.30 uur – Verbrande Dreef

(pick-nick meebrengen of mogelijkheid tot kleine restauratie)

Organisatie: De Vrienden van het Zoniënwood

① Angela Piacenza - 02-640 87 01

zondag 28 mei :

Dag van het Park (nl)

14.00 uur – bosmuseum Jan van Ruusbroec – Duboislaan 6 – 1560 Hoeilaart

Op stap met de boswachter: Dagvlinders in en nabij het arboretum en met aandacht voor de toekomst van dit arboretum.

Organisatie: Natuurgroepering Zoniënwood vzw ism

Inverde vzw

① Fernand Humbeek – 02-251 53 75

JUNI

Zondag 4 juni

Geleide wandeling in het Zoniënwood (fr)

09.30 uur – Vijvers van Bosvoorde

Organisatie: De Vrienden van het Zoniënwood

① Mario Ninanne – 02-672 88 03

Zondag 4 juni

Zondag van het museum (nl)

10.30 uur – bosmuseum Jan van Ruusbroec - Duboislaan 6 - 1560 Hoeilaart

Lezing over huis-, tuin- en keukengebruik van bosplanten

Zondag 11 juni

Kruidenwandeling (nl)

14.00 uur – bosmuseum Jan van Ruusbroec – Duboislaan 6 – 1560 Hoeilaart

Huis-, tuin- en keukengebruik van bosplanten leren kennen onder leiding van een gespecialiseerde gids.

Organisatie: Natuurgroepering Zoniënwood vzw ism Inverde vzw

① Fernand Humbeek – 02-251 53 75

JULI

Zondag 9 juli :

Zomerwandeling (nl)

14.00 uur – bosmuseum Jan van Ruusbroec – Duboislaan 6 – 1560 Hoeilaart

Begeleide wandeltocht aan de 'overkant van de ring RO'.

Organisatie: Natuurgroepering Zoniënwood vzw ism Inverde vzw

① Fernand Humbeek – 02-251 53 75

AUGUSTUS

Zondag 13 augustus :

Oogstwandeling (nl)

14.00 uur – bosmuseum Jan van Ruusbroec – Duboislaan 6 – 1560 Hoeilaart

Tal van merkwaardige punten in het Zoniënwood zijn ons doel.

Organisatie: Natuurgroepering Zoniënwood vzw ism Inverde vzw

① Fernand Humbeek – 02-251 53 75

SEPTEMBER

Zondag 3 september

Zondag van het Museum (nl)

10.30 uur – bosmuseum Jan van Ruusbroec – Duboislaan 6 – 1560 Hoeilaart

Lezing over [taxonomie]

Organisatie: Bosmuseum Jan van Ruusbroec

① Veronique De Smedt – 02/658 09 58 of

veronique.desmedt@lin.vlaanderen.be

zondag 10 september :

Merkwaardige bomen (nl)

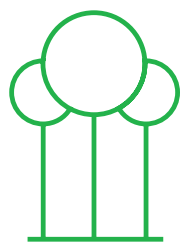
14.00 uur – bosmuseum Jan van Ruusbroec – Duboislaan 6 – 1560 Hoeilaart

Een bomentocht naar de meest noemenswaardige in het Zoniënwood.

Organisatie: Natuurgroepering Zoniënwood vzw ism Inverde vzw

① Fernand Humbeek – 02-251 53 75

Natuurgroepering Zoniënwood vzw of NGZvzw

Natuurgroepering Zoniënwood vzw
www.ngz.be

De kernactiviteit van deze ledenvereniging, die er bewust voor gekozen heeft om niet gesubsidieerd te worden, bestaat uit het begeleiden van natuurwandelingen in en rond het Zoniënwood. Het ganse jaar door staan onze gidsen, op aanvraag en tegen betaling, ter beschikking van de geïnteresseerde natuur- en cultuurhistorieliefhebbers. Daarnaast organiseert NGZvzw gratis open wandelingen waarop iedereen welkom is. Nieuw is de vrij toegankelijke wandeling op iedere tweede zondag van de maand, in samenwerking met Inverde vzw.

Struin alvast wat rond in de Activiteitengids "Zicht op Zoniën" of werp je surfplank uit op www.ngz.be

Met het openbaar vervoer van hartje stad naar hartje bos

Het openbaar vervoer is best een handige manier om vanuit Brussel centrum in het Zoniënwood te geraken. Vanuit Brussel centraal spoort u bijvoorbeeld aan MIVB-tarief rechtstreeks naar Bosvoorde, waar u een bezoekje kan brengen aan het Tournay-Solvaypark en het natuurreservaat van de Vuilbeekvallei. Als u het Bosmuseum wil bezoeken, reist u één halte verder tot Groenendaal. Met wat meer geduld raakt u ook tot in Bosvoorde met tram 94 en bus 95. Het Rood Klooster bereikt u met de metro, halte Hermann-Debroux. Daar kan u ook naartoe met bussen 344 en 345 van De Lijn vanaf Schuman. Maar met een verlenging van 40 cent op uw MIVB-vervoersbewijs kan u ook doorrijden tot Jezus-Eik. Vanuit Montgomery reist u vlot naar het bos met tram 44, die verschillende groene haltes heeft. . Trein, tram, bus en metro brengen u tot tussen de bomen, parkeren niet nodig.

Wie een meer gespecialiseerde activiteit wenst aan te vragen voor het Brusselse Zoniënwood, kan hiervoor terecht bij het IC20. Zie pagina 4 voor meer informatie.

In het **najaar** maakt een boom zijn **knoppen** voor het volgende jaar. Zodra het wat **warmer** wordt, ontvouwt de boom zijn samengeplooide **nieuwe bladeren**

Opgelet voor vallende bomen!

Vooraf tijdens het winterseizoen wordt in onze bossen het hout 'geogst'. Dat is ook zo in het Zoniënwoud, dat in de houtsector wereldwijde bekendheid geniet omwille van de kwaliteitsvolle beukenstammen. Terwijl de houtkoopman vooral de waarde van het hout herkent, kijken wandelaars of fietsers nogal eens verbaasd op wanneer ze zo'n prachtige bomen zien vallen. Kappen we niet te veel bomen? En waarom wordt de ene boom gekapt en de andere niet?

Eenzijds worden bomen gekapt om de (waardevollere) bomen ernaast meer plaats te geven. Zo zorgt de bosbouwer ervoor dat de aangroei van hout geconcentreerd wordt in minder, maar wel dikkere bomen. Dat noemen we de 'dunningen'. Een ploeg boswachters komt om de 4 tot 8 jaar op de zelfde plek terug, afhankelijk van de leeftijd van het bos en de boomsoorten. Dan selecteren ze de bomen die gedund moeten worden.

Langs de autosnelwegen en de wandelroutes worden bomen gekapt die aangetast zijn door zwammen, insecten of die op één of andere wijze een gevaar zouden kunnen betekenen voor de veiligheid van de weggebruikers.

Sommige bomen worden gekapt om plaats te maken voor nieuwe, jonge boompjes. Dat kunnen boompjes zijn die er van nature groeien, of dat kunnen nieuwe aanplantingen zijn. Het Zoniënwoud telt bovendien een bijzonder hoog aandeel oude beuken, die hun laatste levensjaren hebben ingezet. Daarom leggen de beheerplannen vast dat het bos aan een vrij strak ritme verjongd moet worden. Soms worden hele kleine oppervlaktes verjongd, soms zijn die veel groter. Het 'kathedraalbos' van beuken bijvoorbeeld, dat wel typerend is voor Zoniën is tot stand gekomen door hele grote oppervlaktes tegelijk te kappen en te herplanten. Om dat kathedraalbos ook in de toekomst nog te bewaren wil het Brusselse gewest alvast op één locatie 1 tot 2 ha (2 tot 4 voetbalvelden) kappen. Elders, en ook in het Vlaamse gewest wordt vaker gekozen voor een mozaïekpatroon van kleinere 'verjongingsgroepen' –ongeveer 1 tot 2 voetbalvelden groot-, maar afhankelijk van de soort (hoeveel licht heeft zo'n boompje nodig?) worden er soms ook grotere openingen gemaakt.

Daarnaast worden uiteraard ook bomen gekozen die niet gekapt zullen worden. Zij mogen blijven staan tot ze op stam sterven en zullen dan allerlei

planten, mossen en dieren aantrekken als bron van biodiversiteit.

En ten slotte: als u toevallig in de buurt komt van een bosexploïtatie, denk dan vooreerst aan uw eigen veiligheid! Denk erom dat de machinisten en houthakkers door het lawaai en de gezichtsschermen u misschien niet kunnen opmerken, en blijf ten minste 50 meter van de werkplaats vandaan!

(c) Inverde

Wat gebeurt er op de site van het Rood Klooster ?

Vooraf bij de Brusselaars is het Rood Klooster (Oudergem) een gekende toegangspoort voor het Zoniënwoud en een geliefde wandelplaats. Het gebied, met zijn oude kloostergebouwen, vijf vijvers, moerassen en natuurreservaat, omringd door het indrukwekkende beukenwoud, getuigt van een landschap vol geschiedenis en een uitzonderlijke schoonheid, maar was de laatste jaren wat aan verval toe door een niet harmonieus beheer. Sedert enkele jaren is er dan ook een groots restauratieproject aan de gang die de site terug in waarde wil herstellen, rekening houdend met de natuurhistorische en architecturale context. De grondige herinrichting baseert zich dus op een diepgaand historisch en archeologisch onderzoek; waarvoor uitgebreide archeologisch opgravingen werden uitgevoerd op de site. De restauratiewerkzaamheden omvatten zowel de oude (klooster)gebouwen als de typische ringmuur (aan de buitenkant deels uit prachtige zandkalksteen en aan de binnenkant uit baksteen opgebouwd), evenals de heraanleg van de kloostertuinen, hydraulische werkzaamheden in het kader van het landschapsherstel, ... Maar de aandacht gaat niet alleen naar het kloosterpatrimonium van deze uitzonderlijke plek, er wordt ook rekening gehouden met het omgevende natuurlijke erfgoed. Inderdaad, de oude gebouwen van het Rood Klooster kunnen enkel in een geschikt natuurlijk kader hun volle waarde krijgen. De recente meer natuurlijke heraanleg van vijver nr. 4 en het lokaal herstel van de landschapzichten passen in deze aanpak. De hele omgeving van het Rood Klooster maakt immers, net zoals het hele Zoniënwoud, deel uit van het Natura 2000-netwerk en een groot deel heeft daarenboven het statuut natuurreservaat.

Tegen 2008 zouden de restauratiewerkzaamheden moeten voltooid zijn.

Een recente infofolder is verkrijgbaar op het BIM.

(c) BIM

Waarom stonden er in december nog bladeren op de bomen ?

Eind vorig jaar werden we in onze bossen geconfronteerd met een bijzonder fenomeen: de bomen lieten hun bladeren niet vallen zoals we dat in de herfst gewend zijn. Hoe dat komt is niet eenvoudigweg te verklaren, maar allicht heeft de uitzonderlijk warme nazomer daar wel iets mee te maken. Normaal gezien daalt de temperatuur in de herfst langzaam maar zeker. Dit, en het korter worden van de dagen zijn voor een boom signalen dat het tijd is om zijn bladeren af te werpen en zich voor te bereiden op de winterrust. Maar afgelopen najaar werden de bomen door moeder natuur flink bij de neus genomen. De dagen werden weliswaar korter, maar de temperatuur bleef zacht. Onze bomen wisten niet goed hoe ze hierop moesten reageren en besloten dan maar om hun bladeren te behouden. Dat dat uiteindelijk niet zo'n wijze beslissing was, merkten we toen het in november plots hevig ging sneeuwen. De bebladerde takken werden veel te zwaar onder de sneeuw en braken af. Zo ziet u maar: ook bomen hebben soms af te rekenen met stress..

In mei zijn **beukenblaadjes** het mooist. Ze zijn dan net uit hun knoppen gebarsten en zijn nog mooi **heldergroen**

Nieuwe folders over het Zoniënwoud

Voor uitgebreide informatie over het Zoniënwoud verwijzen we graag naar de Zoniënwebsite, www.zonienwoud.be, die alle mogelijke facetten van het hele Zoniënwoud belicht. Het beheer van deze website, over de drie gewesten heen, wordt in de loop van 2006 definitief op punt gesteld en zal dan ook hopelijk een duurzame structuur krijgen.

Daarnaast zorgen de verschillende gewesten zelf ook elk ook voor informatie over het Zoniënwoud.

In het Brusselse Gewest was, met de invoering in 2003 van het nieuwe beheerplan voor het Brusselse Zoniënwoud, en de aanduiding als Natura 2000 gebied, de oude brochure "Ontdek het Zoniënwoud" wel dringend aan herwerking toe. Het BIM heeft dan ook gewerkt aan een nieuwe, totaal herwerkte en rijkelijk geïllustreerde uitgave: "Het Zoniënwoud". Deze nieuwe uitgave belicht zowel de historische, geologisch-pedologische als landschappelijke aspecten, de fauna, de flora, het bosbeheer, de bosberoepen, en gaat in op dit nieuwe beheersplan en het Natura 2000 statuut. De brochure omvat ook een korte beschrijving van de diverse bos- en natuurrezervaten.

Deze nieuwe Zoniënwoudbrochure is vanaf mei gratis beschikbaar bij het BIM of bij de infokiosken: BIM- Info-Leefmilieu, tel.: 02 775 75 75

In het Vlaamse Gewest werd de folder 'Welkom in het Zoniënwoud' volledig herwerkt. Deze praktische folder van het Zoniënwoud laat u kennismaken met de rijke geschiedenis van het Zoniënwoud en het beheer van het bos. Uiteraard komen ook de fauna en flora die voorkomen in het Zoniënwoud uitgebreid aan bod. U ontdekt in de folder ook welke wandel-, fiets-, en ruitermogelijkheden er zijn. De folder is verkrijgbaar in 4 talen en kan gratis worden aangevraagd bij de Houtvesterij Groenendaal, Afdeling Bos & Groen van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, tel. 02-658 03 30 of per e-mail houtvesterij.groenendaal@lin.vlaanderen.be

De folder is eveneens verkrijgbaar in het bosmuseum.

Wat gebeurt er allemaal in het bosmuseum

Het bosmuseum Jan van Ruusbroec stelt u dit jaar twee tijdelijke tentoonstellingen voor, allebei realisaties van het Natuureducatief Centrum De Vroente.

Nog tot 18 mei is er de tentoonstelling 'Diersporen', over duidelijke en minder vanzelfsprekende diersporen.

Van 30 september tot en met 10 december kan u er een tentoonstelling bezoeken over 'De Vos'. Deze tentoonstelling kadert in de Week van het Bos en opent op 29 september met een vertelavond over dit boeiende dier.

Het bosmuseum start dit jaar ook met twee nieuwe initiatieven. Zo zijn er de Museumkids. Kinderen van het derde en vierde leerjaar kunnen voortaan iedere eerste woensdag van de maand inschrijven voor boeiende en leerrijke activiteiten in en over het bos.

Daarnaast starten vanaf april de 'Zondagen van het Museum'. Iedere eerste zondag van de maand kunnen volwassenen in het museum komen luisteren naar een korte lezing over een bos-, of natuurgerelateerd thema.

Voor meer informatie over de tentoonstellingen of de 'Zondagen van het Museum', contacteer Veronique De Smedt - 02/658 09 58 of veronique.desmedt@lin.vlaanderen.be

Voor meer informatie over de Museumkids, contacteer Mia Brankaer, tel. 02/688 06 53 of mia.brankaer@telenet.be

Cursussen in de kijker

Uit het voorjaarsaanbod van Inverde stellen we ook deze keer een selectie voor.

Vegetaties zijn niet willekeurig samengesteld, maar vertonen een zekere ordening. Zo heeft men ervaren dat bepaalde plantensoorten vaak samen groeien. Op basis hiervan, is het mogelijk om verschillende plantengemeenschappen te onderscheiden. Wil je meer weten over de plantengemeenschappen van (matig) voedselrijke graslanden, bossen en akkers, dan kan dat via de cursus Veldvegetatiekunde Voorjaar. Ben je meer geïnteresseerd in zomen en ruigtes, heide en hoogveen, waters en moerassen, dan kan je deelnemen aan de opleiding Veldvegetatiekunde Zomer.

Natuurgidsen kunnen zich via een cursus bosgids vervolmaken in het gidsen in openbare bossen. Inverde stelt dit jaar ook een aantal dagexcursies voor naar de belangrijkste arboreta en plantentuinen van Vlaanderen. We geven je alvast de data mee: Plantentuin Meise (29 maart), Arboretum Tervuren (20 april), Arboretum Kalmthout (4 juli) en Arboretum Bokrijk (11 oktober). Een aanrader voor wie deze dendrologische collecties wil bezoeken onder deskundige begeleiding van een specialist.

Meer informatie over deze opleidingen vind je op www.inverde.be. Je vindt daar ook een overzicht van het volledige cursusaanbod van Inverde. Heb je liever een papieren cursusbrochure, dan kan je die aanvragen via de website, via info@inverde.be of telefonisch op 02/657 93 64

Het platform Zoniënwoud

PLATFORM
Zoniënwoud

In 2001 nam het BIM het initiatief voor de oprichting van een 'platform Zoniënwoud'. Het platform Zoniënwoud heeft de opdracht om informatie te verspreiden en samenwerking te bewerkstelligen tussen het Zoniënwoud, de individuele gebruikers, de organisaties en de beroepsgebruikers van het bos.

Een goed en doeltreffend beheer vereist immers dat er een optimale interactie en samenwerking is tussen de verschillende betrokkenen: technici, besluitvormers, beheerders, gebruikers ... Dit is een grote uitdaging. Daarom heeft het platform in eerste instantie besloten om een cultuur van informatie-uitwisseling tussen de betrokkenen te versterken en te zorgen voor dialoogmomenten waar gewenst.

Zo kunnen de betrokkenen alle mogelijke informatie over het bos plaatsen en lezen op de interactieve website www.soignes-zonien.net. Zo'n dynamisch proces vraagt energie en het aankweken van nieuwe gewoonten ... maar de eerste ervaringen zijn veelbelovend.

Ook kan iedereen meer specifieke vragen en suggesties doorgeven via de elektronische brievenbus op de website. Daar kunnen alle gebruikers een vraag stellen of een tip geven. Alle inzendingen worden doorgegeven aan de bevoegde personen, die vervolgens een antwoord of advies geven.

Tot slot ontwikkelt het platform een doelgerichte dialoog tussen de betrokkenen: beoordeling van een project, debat over een onderwerp, herziening van de regels, enz. Op die manier kunnen alle onderwerpen die interessant zijn voor de partners volgens aangepaste participatieve vormen en methoden worden aangepakt.

Contact: Barbara de Radiguès - 0479/78.24.54 - barbara@soignes-zonien.net - www.soignes-zonien.net

Reebokken wrijven met hun hoofd over bomen en struiken om hun **geur** af te geven. Zo **bakenen** ze hun persoonlijk **terrein af** in het bos

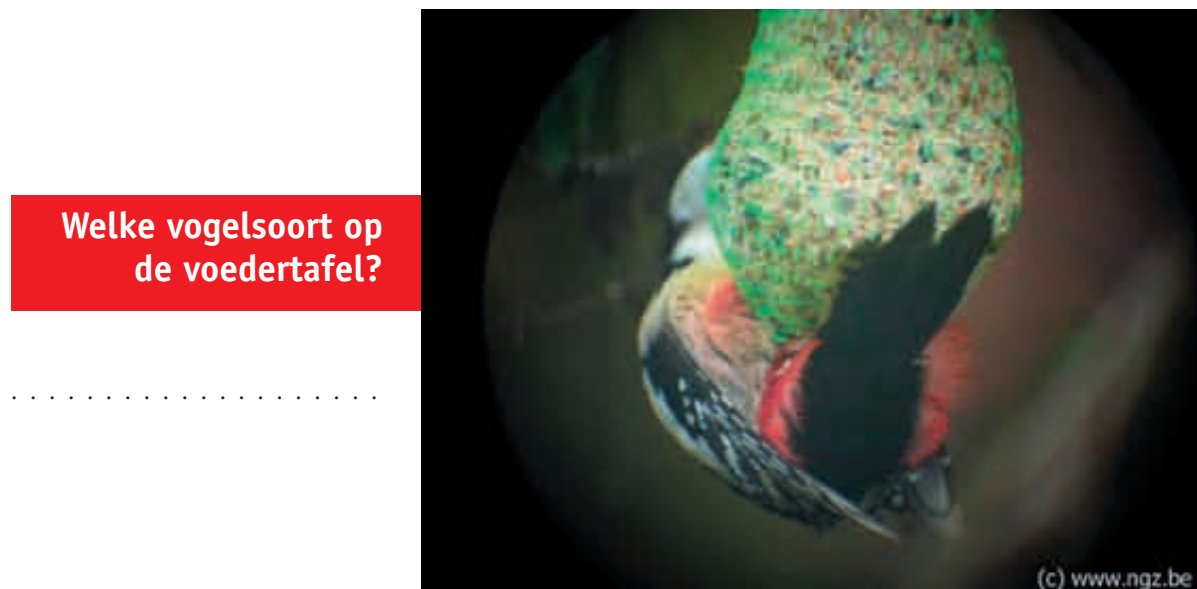
Voor de kinderen

Vragen van de boswachter

Gevonden in het bos, welke soort is dit?

.....

Welke vogelsoort op de voedertafel?

.....

Wie heeft dit veroorzaakt?

.....

Inheems of uitheems?

Weet je wat **inheemse bomen** zijn? Boomsoorten die van nature altijd al in ons land groeiden, noemen we inheemse boomsoorten. De meeste boomsoorten die we kennen in Vlaanderen zijn inheemse bomen.

Uitheemse bomen zijn soorten die hier lang geleden niet voorkwamen. Die bomen werden door de mensen ingevoerd in ons land en hier in het bos aangeplant. Voorbeelden van uitheemse bomen zijn de meeste naaldbomen, maar ook Amerikaanse eik, Amerikaanse vogelkers, enz.

Opdrachtje

In dit letterbord zitten 11 verschillende namen van inheemse bomen verstopt. Zoek horizontaal en verticaal (niet schuin!), van links naar rechts en van boven naar onder. Kan jij de bomen terugvinden?

Welke boomsoort komt tweemaal voor in het raster?

L	I	J	S	T	E	R	B	E	S
I	O	H	A	A	G	B	E	U	K
N	M	I	N	S	P	E	U	L	N
D	E	K	A	B	E	R	K	B	O
E	F	S	P	O	R	K	O	V	T
P	Q	A	S	O	I	X	E	S	W
H	A	Z	E	L	A	A	R	U	I
V	O	E	T	M	Y	H	K	D	L
Z	W	A	R	T	E	E	L	S	G
I	Z	O	M	E	R	E	I	K	E

De oplossing kan je afhalen aan de balie van het bosmuseum, van woensdag tot en met zondag, van 13 uur tot 17 uur

De grote bosquiz

Vraag 1

Waarom kan je de ouderdom van een boom zien ?

- a. de hoogte van de stam
- b. de dikte van de boom
- c. het aantal jaarringen

Vraag 2

Welk dier hoort niet thuis in het bos ?

- a. de egel
- b. de zilvermeeuw
- c. de wezel

Vraag 3

Wie heeft grote ogen om in het donker goed te kunnen kijken ?

- a. het konijn
- b. de spin
- c. de bosuil

Vraag 4

Welke plant is geen voorjaarsbloeiër ?

- a. het speenkruid
- b. de bosanemoon
- c. de koekoeksbloem

Vraag 5

Dieren gebruiken steeds dezelfde paadjes - Hoe worden deze genoemd ?

- a. wissels
- b. sporen
- c. sluipwegen

De juiste antwoorden zijn: 1:c, 2:b, 3:c, 4:c, 5:a

Zicht op Zoniën werd gerealiseerd door Natuurgroepering Zoniënwoud vzw, Inverde vzw, het Beheer van de Koninklijke Schenking, Houtvesterij Groenendaal, de afdeling Bos & Groen van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en het Brussels Instituut voor Milieubeheer.

Informatie:

Houtvesterij Groenendaal, e-mail: houtvesterij.groenendaal@lin.vlaanderen.be, tel. 02-658 30 03
BIM - Info Leefmilieu, tel: 02-775 75 75 of www.ibgebim.be

V.U.: Roel Vanhaeren, Kon. Albert II-laan 20 bus 8, 1000 Brussel
J.P. Hannequart & E. Schamp - Gulledelle 100 - 1200 Bruxelles

Lay-out & Druk: Drukkerij van Hoeilaart, 02-657 03 04 - info@serrist.com - www.serrist.com

inverde
opleidingen bos- groen- en natuurbeheer vzw

De Koninklijke Schenking

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Afdeling Bos & Groen